

zpráva z konferencie |
conference report

Luboš Kačírek, Pavol Tišliar

Fenomén kultúrneho dedičstva v spoločnosti – dejiny, súčasný stav a perspektívy

V dňoch 13. – 15. 11. 2012 sa na Filozofickej fakulte UK v Bratislave konala medzinárodná vedecká konferencia „Fenomén kultúrneho

na iných univerzitách. Zazneli príspevky na témy návrhov výstav, na edukačnú prácu múzeí, či dokumentáciu a digitalizáciu. Veríme,

dedičstva v spoločnosti – dejiny, súčasný stav a perspektívy“. Konferenciu pripravila na domácej pôde Katedra etnológie a kultúrnej antropológie – odbor Muzeológia a kultúrne dedičstvo v spolupráci so Slovenským národným archívom, SNM – Prírodovedným múzeom a Múzeom mesta Bratislavy. Záštitu nad podujatím prevzal aj minister kultúry SR pán Marek Maďarič.

Študijný program Muzeológia a kultúrne dedičstvo sa na FiF UK v Bratislave vyučuje ako denné bakalárske štúdium od šk. roku 2006/2007 a od tohto šk. roku získal odbor akreditáciu aj na magisterský stupeň a konanie rigoróznejšej skúšky (PhDr.) z odboru Muzeológia. Bratislava je tak po Nitre druhým pracoviskom, kde je možné získať úplné vysokoškolské štúdium z tohto odboru. Študijný program je zameraný na hnutelné a nehnuteľné, ako aj hmotné a nehmotné kultúrne dedičstvo, t.j. na heritológiu, muzeológiu i monumentológiu. Tomuto širšie postavenému študijnému programu zodpovedala aj téma konferencie, zameraná nielen na samotnú problematiku kultúrneho dedičstva, ale aj pamäťové inštitúcie (múzeá, archívy, knižnice), ktoré uchovávajú hmotné i nehmotné doklady o vývoji prírody a spoločnosti.

Samotnej vedeckej konferencii predchádzal prvý ročník medzinárodnej prehliadky prác Študentskej vedeckej odbornej konferencie študentov muzeológie z Bratislavy, Nitry a Brna. Jej cieľom bolo predovšetkým vzájomné spoznávanie študentov muzeológie, oboznamovanie s témami, ktorým sa venujú študenti

že sa touto prehliadkou študentských prác podarilo založiť tradíciu, ktorá bude pokračovať v rámci širšieho česko-slovenského kontextu aj do budúcnosti.

Na konferencii odznelo 57 príspevkov od 64 prednášajúcich. Zastúpenie mali odborníci zo Slovenskej a Českej republiky z univerzitných pracovísk (FiF a PdF UK v Bratislave, Katedra muzeológie a Katedra manažmentu kultúry a turizmu FiF UKF v Nitre, FA STU v Bratislave, Centrum vedy a výskumu FHV UMB v Banskej Bystrici, Ústav archeológie a muzeológie FiF MU v Brne, Ústav historických vied SU v Opave, Katedra výtvarnej výchovy PdF Univerzity Palackého v Olomouci), múzeí s celoštátnou pôsobnosťou i so špecializovaným zameraním (SNM – Hudobné múzeum, Múzeum židovskej kultúry a Muzeologický kabinet, Múzeum SNP v Banskej Bystrici, Múzeum mincí a medailí v Kremnici, Múzeum Sv. Anton, Vlastivedné múzeum v Galante, Malokarpatské múzeum v Pezinku, Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši, Technické múzeum v Prahe a Brne, Moravské zemské múzeum v Brne, Múzeum T. G. Masaryka v Lánoch, Múzeum Komenského v Přerove, Sliezske zemské múzeum v Opave) archívov (SNA v Bratislave) a vedeckých (HÚ SAV, Ústav pamäti národa, Etnologický ústav AVČR, Praha, Ústav európskej etnológie, FF MU Brno) a pamiatkových inštitúcií (Pamiatkový úrad SR, Mestský ústav ochrany pamiatok v Bratislave). Konferencie sa zúčastnili aj zástupcovia ministerstiev kultúry oboch

štátov (Ministerstvo kultúry SR, Sekcia kultúrneho dedičstva, Ministerstvo kultúry ČR, Centrálna evidencia zbierok).

Konferencia bola rozdelená do troch základných blokov a členených podľa tematického zamerania príspevkov na sekcie. Úvodná časť príspevkov sa venovala dejinám múzejného fenoménu, počiatkom formovania múzeí, vzťahu štátu, respektíve ideológie zasahujúcej do činnosti múzeí, ich právneho postaveniu a legislatíve vo vzťahu k jednotlivým múzejným činnostiam a pôsobeniu slovenských múzeí združených v Zväze múzeí na Slovensku a ich sekciám.

Účastníci konferencie venovali pozornosť aj oblasti teórie muzeológie a problematike digitalizácie kultúrneho dedičstva. Práve naposledy menovaná problematika digitalizácie, ktorej sa v súčasnosti venuje osobitná pozornosť v rámci všetkých pamäťových inštitúcií, vyvolala väčšiu diskusiu. Z diskusie však jednoznačne vyplynulo, že na prvom mieste musí byť ochrana originálneho zbierkového predmetu ako pramenného dokladu o vývoji prírody a spoločnosti pre budúce generácie.

Výrazné zastúpenie na konferencii mali príspevky zamerané na oblasť múzejnej prezentácie, respektíve múzejnej a galerijnej pedagogiky. Referujúci sa zameriavali predovšetkým na prezentáciu neformálneho vzdelávania v múzeách a galériách, spolupráci múzeí a galérií so školami a spôsobom, ako podchytiť záujem verejnosti o návštevu múzeí. Uviedli sa tu aj príklady z niektorých

západoeurópskych múzejných inštitúcií a ich špecifiká v múzejnej prezentácii.

Blok príspevkov z archívnictva a knihovedy približoval archívne a knižničné kultúrne dedičstvo, záchranu archívnych a knižničných dokumentov na území Slovenska. Príspevky sa zamerali aj na inštitucionalizovanie archívnej a knižničnej organizácie, ako aj spôsoby ochrany, konzervovania a reštaurovania papierových dokumentov.

Rozsiahlu časť prednesených príspevkov tvorili referáty zamerané na ochranu pamiatkového fondu – umelecko-historických či technických pamiatok, ako aj pamiatok ľudovej architektúry, a to v súčasnosti i v minulosti. Ako upozornili zúčastnení, práve pamiatky ľudovej architektúry v súčasnosti najviac podliehajú zániku, respektíve stavbe-technickým zásahom, ktoré znižujú ich pamiatkovú hodnotu. Vlastníkmi ľudovej architektúry sú prevažne fyzické osoby a zo strany pamiatkových úradov je náročné zabezpečiť odborný dohľad, aj v kontexte v súčasnosti platnej legislatívy.

Časť príspevkov sa venovala problematike hmotného i nehmotného kultúrneho dedičstva a kultúrneho kapitálu, a to v širšom celoštátnom i užšom regionálnom kontexte, vo vzťahu ku globalizácii, jeho inštitucionálnej podpore formou projektov a grantov, ako aj ich využitiu v rámci cestovného ruchu. Diskusiu vyvolal aj problém zásahov developerov do hmotovej štruktúry obcí a miest, respektíve nečinnosť miestnych samospráv pri ochrane a záchrane aj potenciálnych nositeľoch kultúrnych hodnôt (napríklad zanikajúca industri-

álna architektúra), ochrane urbanistických celkov, či ochranných pásiem rezervácií pred nežiaducimi zásahmi zo strany investorov a individuálnych vlastníkov.

Neformálnou súčasťou konferencie boli i odborné prehliadky stálych expozícií a výstav v SNM – Prírodovednom múzeu a v Múzeu mesta Bratislavy, ktoré zaujali najmä kolegov z Českej republiky.

Príspevky z konferencie budú po recenznom konaní publikované v novozaloženom časopise *Muzeológia a kultúrne dedičstvo/Museology and Cultural Heritage*, ktorý bude vychádzať 2x ročne od roku 2013 a bude ho vydávať odbor Muzeológia a kultúrne dedičstvo na FiF UK v Bratislave. Časopis bude poskytovať priestor pre publikovanie vedeckých príspevkov odborníkov z oblasti muzeológie, monumentológie a príbuzných pamäťových odborov (knihoveda, archívnictvo, dejiny), recenzie a anotácie odbornej literatúry, ako aj biografické portréty odborníkov z oblasti kultúrneho dedičstva a príbuzných disciplín.

Po konzultáciách s predstaviteľmi študijných programov muzeológie na univerzitách v Brne, Nitre, Opave a Bratislave sa otvárajú možnosti každoročného organizovania konferencie s problematikou kultúrneho dedičstva jednou z menovaných univerzít. Veríme, že pravidelné stretávanie odborníkov z danej oblasti a vymieňanie si skúseností z uplatňovania vedeckých poznatkov v praxi napomôžu napredovaniu ochrany a správy kultúrneho dedičstva a jeho popularizácii. ■

